

'Energie is Hot'
Een kijk op de Europese energie-uitdagingen en het Nederlandse beleid

Drs. Lambert J.J. van Nistelrooij (CDA)
Lid van het Europees Parlement, EVP-ED

Kantoor EP BRUSSEL
ASP 12E142, Wiertzstraat 60, B-1047 Brussel
Tel : +32.(0)2.284.74.34 - Fax : +32.(0)2.284.94.34
lambert.vannistelrooij@europarl.europa.eu
www.lambertvannistelrooij.eu

Contact : Raf Deroo

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
1. Rusland draait aan de gaskraan	6
1.1 Crisis op het net	6
1.2 Een Europese energiemarkt?	7
1.3 Wat doet Europa?	8
2. Een Europese strategie voor duurzame, concurrentiële en veilige energie	10
2.1 Fossiele brandstoffen raken uitgeput	11
2.2 Het Groenboek	12
2.3 De concrete voorstellen	15
2.4 Actueel in het Europees Parlement	16
3. Meer energie-efficiëntie	17
3.1 Een EU-Actieplan	17
3.2 'Passieve huizen'	18
3.3 Onderzoek en Ontwikkeling	19
4. De transitie naar duurzame energie	22
4.1 Heet en koud	22
4.2 Fiscale stimulansen	23
4.3 De Brabantse conferentie	24
4.4 De EU-plannen voor biomassa en biobrandstoffen	25
5. De Denktank Energie	28
5.1 Het regionale concept	28
5.2 Matching	30

6. Europees energiebeleid en Nederland	32
7. CDA, EVP, EP: investeren in duurzaamheid	33
7.1 Het CDA-programma	33
7.2 Het Energiemanifest van de EVP	34
7.3 In het Europees Parlement	35
8. Naar een Europees energiebeleid: 10 stellingen	37
Besluit	42
Deelnemers debatten Energiedenk tank	43
Uitnodiging voor debat	43
Personalia	44

Woord vooraf

'Energie' heeft in 2006 een belangrijke plaats veroverd op de Europese agenda. In 2007 zal dat met de rapportages van de Europese Commissie over de liberalisering van de energiemarkt en met de aanneming van een nieuw beleid van de Europese Unie voor duurzame energie niet anders zijn. Ook in Nederland en elders ter wereld is het energie-vraagstuk nu "hot". En dit terwijl de regulering van de energiemarkt geen bevoegdheid is van de Europese Unie.

Graag informeer ik u in deze uitgave van *Europa Dichtbij* over het Europese speelveld dat zich aftekent, over mijn plaats in de opstelling en over mijn spel. Dat beloofde ik ook op 9 maart 2006 op het eerste *Middelburg-beraad*, de denktank over energievraagstukken, waar sommigen van u aanwezig waren. Op 15 december komt de denktank weer bij elkaar. Ik zal in de komende periode nog vaker deze denktank bijeen roepen.

Het CDA in Nederland steunt de keuze voor een Europees energiebeleid. Dat blijkt wel uit dit citaat uit het verkiezingsprogramma: "Onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen maakt ons kwetsbaar voor instabiliteit in die delen van de wereld waar deze brandstoffen vandaan komen. De voorraden olie, aardgas en ook kolen zijn bovendien niet alleen eindig, maar steeds vaker ook duur of smerig. Onze economie is kwetsbaar voor schommelingen van olieprijs. Op mondiaal en Europees niveau moet daarom worden samengewerkt, bij voorbeeld over voorzieningszekerheid in Europa."

U vindt in dit boekje in het kort een beschrijving van de belangrijkste elementen van het Europese energiebeleid van dit moment. Daarbij wordt een koppeling gemaakt met de situatie in Nederland en met opvattingen die ik op bijeenkomsten in het land heb verzameld.

Hierbij wil ik steeds de 'Trias Energetica' voor ogen worden houden.

De 'Trias Energetica' :

- 1. besparen (niet gebruiken wat je niet nodig hebt);**
- 2. zoveel mogelijk gebruik maken van duurzaam geproduceerde energie;**
- 3. wanneer het gebruik van fossiele brandstoffen onvermijdbaar is, waar mogelijk gebruik maken van fossiele brandstoffen met een zo hoog mogelijk rendement.**

Op weg hiernaartoe kunnen ook allerlei andere doelstellingen, die mij na aan het hart liggen, worden ondersteund. Ik denk dan aan zaken als de bevordering van onderzoek en ontwikkeling, innovatie en het identificeren van kansen voor kleinere bedrijven in de regio.

Op 1 januari van het nieuwe jaar worden allerlei nieuwe beleidsprogramma's op die gebieden van kracht. Laat dit boekje alvast een wegwijzer zijn.

Met dank aan Raf Deroo en Koos van Houdt.

Lambert van Nistelrooij,
Lid van het Europees Parlement namens het CDA.

1. Rusland draait aan de gaskraan

1.1 Crisis op het net

2006 was nog geen dag oud of we zagen het eerste, indrukmakende televisiebeeld. Een technicus van Gazprom draait aan een grote, manshoge kraan. Het is het symbool voor een onbetrouwbaar blijkende Russische president Poetin. Die laat even zien waarom Rusland nog steeds als een machtig land moet worden gezien en draait de kraan dicht voor buurland Oekraïne. En half Europa is ervan geschrokken. Met een variant op een bekende kreet uit de jaren tachtig valt het sentiment te omschrijven als: *Liever kernenergie in de achtertuin, dan Russisch gas in de keuken*. Waarom dat pas toen gebeurde weten we niet precies. Want al eerder zagen we dat de Russische president Poetin niet van het staatsgasbedrijf Gazprom af kon blijven. Maar het psychologische effect daarvan in de Europese Unie was toch niet zo sterk als die foto op 1 januari van dit jaar.

De Europese Unie is verder voor de invoer van olie voor 24% afhankelijk van Rusland en voor aardgas voor 27%. Andere belangrijke leveranciers voor olie zijn het Midden-Oosten en Noorwegen. Voor gas zijn Noorwegen en de landen in Noord-Afrika en vooral Algerije belangrijke leveranciers. De Europese Unie kan voor ongeveer 20% in de eigen behoefte aan olie en aardgas voorzien.

Dat de zaak ernstig genoeg is blijkt uit twee recente bijdragen aan de discussie. In een rapport van april 2006 voor de parlementaire assemblee van de NAVO schreef CDA-Eerste-Kamerlid Jos van Gennip dat deze Russische bereidheid om de internationale energievoorziening te gebruiken voor eigen politiek gewin “schokkend” is. De Europese Unie zet daar vooralsnog weinig aan gemeenschappelijk beleid tegenover, stelt hij vast.

De Hoge Vertegenwoordiger van de Europese Unie voor het buitenlands beleid, Javier Solana zei op 23 november 2006 op een conferentie van de Europese Commissie dat de internationale energiesituatie de Europese Unie zal belemmeren in het nastreven van andere doelstellingen voor het buitenlands beleid. Volgens hem moeten we in de Europese Unie veel meer beseffen dat een groeiende behoefte aan energie moet worden ingekocht op een markt waar de vraag harder stijgt dan het aanbod. En het aanbod bevindt zich vooral in landen waar de politieke omstandigheden vaak niet stabiel zijn.

Dat kan negatieve gevolgen hebben voor de Europese benadering om vrede en gerechtigheid in de wereld breder te verspreiden.

Het gaat dus om een onderwerp dat met stip is gestegen tot bovenaan de Europese politieke agenda. Al jarenlang wordt in de Europese Unie tevergeefs gesleuteld aan een gemeenschappelijk Europees energiebeleid. Bij een interne markt met open grenzen zou dat immers niet meer dan een logische stap zijn. Maar vooral Frankrijk houdt met Electricité de France (EDF) en Gaz de France (GDF) nog altijd vast aan de grote nationale energiemonopolies.

Hoe de machtsbalans precies in elkaar zit, weten we niet. Maar zeker is dat het totale netwerk van de Europese Unie op de één of andere manier voldoende tegendruk kon uitoefenen. Er rolde daardoor al snel na 1 januari een ingewikkeld compromis uit de bus tussen de gasmaatschappijen van Rusland en Oekraïne. Tijdens een debat een paar weken later in het Europees Parlement stelde de Oostenrijkse minister van economische zaken Martin Bartenstein vast dat “door een diplomatiek initiatief van de Europese Commissie en het Oostenrijkse voorzitterschap het was gelukt het transport van gas uit Rusland via Oekraïne naar de Europese Unie ongestoord en zonder verdere onderbrekingen te garanderen”.

1.2. Een Europese energiemarkt ?

Al jarenlang wordt in de Europese Unie tevergeefs gesleuteld aan een gemeenschappelijk Europees energiebeleid. Bij een interne markt met open grenzen zou dat immers niet meer dan een logische stap zijn. Maar vooral Frankrijk houdt met Electricité de France (EDF) en Gaz de France (GDF) nog altijd vast aan de grote nationale energiemonopolies.

Nederland wordt een speeltuin voor de grote jongens. Het geliberaliseerde Nuon, Delta, Essent en Eneco blijven in dat spel relatief kleine spelers, die een gemakkelijke prooi kunnen worden voor Duitsers, Britten of Fransen. Maar de versnipperde Europese energiemarkt ontwikkelt op deze manier ook onvoldoende kracht om in de wereld van morgen een eigen sterke positie op te bouwen. Op 13 en 14 november behandelde de Eerste Kamer de Splitsingswet. In een motie werd de regering opgeroepen om een besluit tot algemene eigendomssplitsing niet aan te nemen tot dat duidelijk is of de Europese Unie zal overgaan tot het vaststellen van een dergelijke richtlijn. Quod non voorlopig. Dat was precies het standpunt dat ik ook aldoor heb ingenomen omtrent een eenzijdig door Nederland door te voeren splitsing

van de netwerken. Bedrijven moeten, aldus de motie, alleen splitsen ingeval van privatisering of bij misbruik van de netten.

1.3 Wat doet Europa ?

Maar, zo wezen de Oostenrijkse minister Bartenstein (toenmalig voorzitter van de Unie) en Europees commissaris Andris Piebalgs (energie) er tijdens dat spoeddebat in het Europees Parlement op, toch moeten we ons de waarschuwing uit Rusland ter harte nemen. Al jarenlang wordt er gepraat over een Europees energiebeleid. De zeggenschap ligt in Den Haag, zegt het ministerie van economische zaken dan. Maar hoe kan dat dan, wanneer ook datzelfde ministerie in *Nu voor later*, Energierapport uit juli 2005 (pag. 17), vaststelt dat de vrije Europese gasmarkt inmiddels vrijwel is gerealiseerd? Wanneer de Europese Unie wil uitvoeren wat in januari in het Europees Parlement werd besproken, dan is het de vraag of het Nederlandse aardgas op lange termijn in Nederlands bezit kan blijven. In ieder geval zou, zo werd dat door Bartenstein en Piebalgs omschreven, er een reservevoorraad aardgas voor een half jaar moeten worden aangelegd. Daarnaast moet er versterkt gebruik worden gemaakt zogenaamde *hernieuwbare* energiebronnen zoals zonnewarmte en windenergie. Echter, de meest optimistische schattingen gaan uit van een maximale dekking langs die weg van 20% van de totale energiebehoefte.

	Duurzaamheid	Efficiëntie	Besparing
Electriciteit	richtlijn 'RES-E'	emissie-verhandelingssysteem	
Gebouwde omgeving		richtlijn 'European Performance of Buildings'	
Transport	mededeling biobrandstoffen		
Warmte/Koeling	toekomstig voorstel op voorstel Europees Parlement		
Biomassa	actieplan		

Waar neemt de Europese Unie initiatieven op energievak ? (toespraak Conferentie Duurzaam Nederland, 11 november 2005)

Verder zou de Europese Unie moeten proberen de dreigende verdubbeling van de eigen energiebehoefte terug te dringen. En ten slotte zou de optie van kernenergie wel degelijk weer op tafel moeten komen. Voor mijn collega Jos Hessels (lid van de Tweede Kamer) en mijzelf voldoende reden om in een persbericht te stellen dat “tevens de heroverweging van de sluiting van

kerncentrales en de discussie over nieuwe kerncentrales in de EU van cruciaal belang is”. Een stelling die – zoals bekend – ook door staatssecretaris Pieter van Geel (milieu) is overgenomen.

“Individueel zijn de lidstaten van de Europese Unie of nationale energiebedrijven niet in staat om op gelijke voet met machtige gasleveranciers te onderhandelen. Daarvoor zijn energieproducenten en –leveranciers van een voldoende Europese omvang nodig. De Europese energiemarkt kan alleen tot stand komen, wanneer onderlinge concurrentie leidt tot concentraties van efficiënte Europese bedrijven. Alleen op die manier ontstaan gezonde, moderne en krachtige energiebedrijven ten dienste van onze burgers en het bedrijfsleven”.

Neelie Kroes, Nederlands Europees Commissaris voor Mededinging, NRC Handelsblad, juli 2005.

De Europese commissarissen Andris Piebalgs (Energie) en Neelie Kroes (Mededinging) zijn hoofdrolspelers in het Europese energiedebat.

Dat nieuwe debat over het Europese energiebeleid kwam in januari overigens niet zo maar uit de lucht vallen. Al in het witboek-Delors uit 1994 *Naar de 21^e eeuw: wegen en uitdagingen* over de gewenste voltooiing van de interne markt staat dat het noodzakelijk is om de interne energiemarkt tot stand te brengen. In dat stadium zocht de Europese Commissie het vooral in de aanleg van ontbrekende schakels in de zogenaamde *Transeuropese Netwerken*, ook wel grensoverschrijdende infrastructuur' genoemd. Lidstaten zouden zo minstens 10 % van hun capaciteit moeten reserveren voor grensoverschrijdende noden. Het koppelen van nationale elektriciteitsnetten

en het aanleggen van een sluitend systeem van gaspijpleidingen in de hele Europese Unie waren toen de belangrijkste speerpunten.

"Op 5 november 2006 was het duidelijk : een stroomstoornis in Duitsland zet miljoenen Europeanen in Nederland, België, Frankrijk en elders voor uren in het donker. Dit toont nogmaals dat de Europese 'interconnectie' tussen de lidstaten een zaak van Europees belang is en dat er dringend meer investeringen moeten worden gedaan in de energienetten."

Naar aanleiding van debat in Europees Parlement over de stroomstoring van 5 november 2006.

In de jaren daarna sudderde het onderwerp een beetje voort, zonder dat veel voortgang werd gemaakt met die ene Europese markt voor energie. Andere thema's vroegen de aandacht. Maar tijdens het Britse voorzitterschap in het najaar van 2005 deed Tony Blair opeens zijn best het punt op de agenda te krijgen. De regeringsleiders bespraken in oktober van dat jaar tijdens informeel beraad in Kasteel Hampton Court (niet ver van Londen) een rapport van de wetenschapper Dieter Helm van het New College in Oxford. In dat rapport wordt bepleit de transeuropese netwerken voor elektriciteit, gas en olie te voltooiën, op Europees niveau een verband te leggen met het klimaatbeleid en in een tienjarenplan op Europees niveau investeringen, veiligheid en besparingen op te nemen.

En dat stond uiteindelijk ook in de tekst waarmee de regeringsleiders precies een jaar geleden akkoord gingen. Het tegengaan van veranderingen in het klimaatbeleid en investeringen in duurzame energie zijn nu de belangrijkste doelstellingen voor het Europese energiebeleid.

Op de informele bijeenkomst van de regeringsleiders op 20 oktober van dit jaar in Lahti (Finland) werd dat allemaal nog eens bevestigd. Op deze top werd vooral de noodzaak benadrukt van een overeenkomst met Rusland en andere energie leverende landen, die gebaseerd zou moeten zijn op wederzijdse afhankelijkheid, open markten en toegang tot elkaars markten. Vooralsnog blijft onduidelijk in hoeverre Rusland tot zo'n soort van interne markt wil overgaan. Het gaat de huidige machthebbers in Moskou kennelijk vooral om herstel van de status van supermacht op basis van de aanwezige rijkdommen aan energie.

2. Een Europese strategie voor duurzame, concurrentiële en veilige energie

2.1 Fossiele brandstoffen raken uitgeput

“De luchtmacht is grootverbruiker van fossiele brandstoffen. Dat zullen we ook nog wel even blijven doen, aangezien de opvolger van de F 16 ook de eerstkomende veertig jaar niet op slaolie zal vliegen. De luchtmacht maakt zich zorgen over de eindigheid van fossiele brandstoffen en zoekt naar oplossingen. De luchtmacht moet kunnen blijven vliegen waar dat nodig is.”

Jan Kaelen, kolonel bij de Koninklijke Luchtmacht, tijdens de eerste bijeenkomst van de Energie-denktank (het zogenaamde 'Middelburg-beraad') op 9 maart 2006.

Deze uitspraak is typerend voor de lange adem die nodig is om het Europese energiebeleid in de gewenste richting te sturen. Het gaat immers niet alleen om leveringszekerheid. Want fossiele brandstoffen raken uitgeput. En als we niet oppassen, verandert het klimaat op een ongewenst snelle wijze. We moeten dus op verschillende fronten tegelijk aan de slag. Het is de verdienste van het Europese groenboek energiebeleid dat het op al die fronten gelijktijdig acties voorstelt. Naast schaarste en afhankelijkheid zijn hernieuwbare energiebronnen en kernenergie belangrijke vraagstukken die het groenboek aanstipt.

Het energiebeleid is – zo bleek al aan het begin van hoofdstuk 1 – van het grootste politieke belang. Daar zijn we ons op 1 januari 2006 op schokkende wijze van bewust geworden. Nog niet eens zozeer omdat Oekraïne koude voeten dreigde te krijgen, maar omdat de doorvoer van gas richting Europa stakte. Rusland bleek een dubieuze energieleverancier. Dat is bedreigend omdat de toegang tot continu geleverde energie fundamenteel is voor het dagelijkse leven van ieder van de 450 miljoen Europeanen en voorwaarde voor een stabiele samenleving.

Inmiddels wordt de helft van de Europese energieconsumptie geïmporteerd. Dat neemt de komende jaren alleen maar verder toe tot meer dan 70% in 2030. Onze afhankelijkheid van aardgas uit Rusland stijgt nog harder. Tenminste, als we het Europese beleid niet verbreden. Het is in dat verband een illusie om te denken dat Nederland met zijn slinkende gasbel een

onafhankelijk energiebeleid kan blijven voeren van Europa en de rest van de wereld.

Het is daarom een goede zaak dat de regeringsleiders de lijn van de onderlinge solidariteit tussen de lidstaten als doelstelling voor het beleid hebben aangegeven. In mijn ogen veel belangrijker dan dat de critici beweerden. Je moet daardoor op Europees niveau in kaart brengen waar en bij welke lidstaten voorraden en reserves aanwezig zijn. En de lidstaten hebben gezegd elkaar te helpen wanneer elders tijdelijke tekorten ontstaan.

2.2 Het Groenboek "Een Europese strategie voor duurzame, concurrentiële en veilige energie"

Wat staat er allemaal in het zogenaamde 'Groenboek' (of 'eerste voorstellen') van maart 2006, op basis waarvan in 2007 een heel pakket aan voorstellen door de Europese Commissie zal worden voorgelegd aan het Europees Parlement en de Europese ministers van energie ?

De Let Andris Piebalgs, lid van de Europese Commissie noemt de volgende 4 doelstellingen voor het nieuwe EU energiebeleid ::

- voltooiing van de interne markt;*
- strijd tegen de klimaatverandering;*
- leveringszekerheid;*
- meer onderzoek en innovatie.*

Hij wijst erop dat zonder verandering in het beleid de Europese Unie in 2030 voor zeker 70% afhankelijk is van leveringen uit derde landen. Dat is nu nog rond de 50%. Vooral Rusland en Algerije zullen in de komende periode belangrijke leveranciers van olie en aardgas zijn.

In het Groenboek wordt het Europese energiebeleid uitgewerkt in zes thema's en meer dan twintig concrete acties.

2.2.1 De voltooiing van de interne energiemarkt.

De regels van de interne markt met zoveel mogelijk vrije concurrentie tussen marktpartijen moet zo snel mogelijk ook voor de energievoorziening in de Europese Unie gelden. Maar uit een onderzoek van Europees commissaris Neelie Kroes (mededinging) is gebleken dat er op dit gebied nog grote knelpunten bestaan. Er zijn op nationaal niveau grote spelers, die vaak door hun eigen regeringen worden beschermd. Die verhinderen de markttoegang voor nieuwe bedrijven. Het gevolg is onder meer dat de prijzen kunstmatig hoog blijven.

Neelie Kroes in een toespraak op 9 maart van dit jaar, precies een dag na het verschijnen van het groenboek: "Betrouwbare levering van energie tegen redelijke prijzen behoort tot de kern van de Lissabon-agenda, gericht op groei en banen. Daarvoor is een volledig opengestelde interne markt de beste methode. Een dergelijke open markt bevordert de leveringszekerheid en de doelgerichtheid van de interne markt en verbetert de prestaties van de Europese economie". Maar uit haar toespraak bleek ook, dat de Europese energiemarkt nog ver van dit ideaalbeeld is verwijderd. In een toespraak op 31 oktober in Lissabon pleitte zij daarom – vooralsnog op persoonlijke titel – voor afsplitsing van de netten in de hele Europese Unie.

2.2.2 Inzet van verschillende vormen van energie.

Iedere lidstaat blijft vrij om eigen keuzes te maken. Maar toch wordt die vrijheid langzaam maar zeker beperkt doordat er ook vormen van solidariteit worden georganiseerd. In dat verband worden op Europees niveau reserves gevormd, waarvan lidstaten in tijden van onvoorziene schaarste gebruik kunnen maken.

Lidstaten zijn dus niet verplicht gebruik te maken van de mogelijkheid tot bouwen van kerncentrales. Maar wat mij betreft moet die optie open gehouden worden, omdat we anders de doelstellingen van het klimaatbeleid (Kyoto) niet kunnen halen. Ook bevordert het open houden van die mogelijkheid de mate waarin Nederland onafhankelijk van de Europese Unie in zijn eigen energiebehoefte kan voorzien. Deze lijn wordt gesteund door staatssecretaris Pieter van Geel (milieu).

2.2.3 Energie-efficiëntie

In de derde plaats wordt de lidstaten alle ruimte gelaten om eigen initiatieven te nemen in het kader van energie-efficiëntie. In een volgend hoofdstuk ga ik daar verder op in, maar in dit verband wil ik graag alvast wijzen op een klein, maar belangrijk detail. We spreken steeds meer over energie-efficiëntie en steeds minder over energiebesparing. De gedachten daarachter zijn binnen de EVP-ED-fractie in het Europees Parlement ontwikkeld. De bedoeling daarvan is om niet zozeer te streven naar minder verbruik van energie, maar om het verbruik dat er is, zo doelgericht mogelijk te maken.

2.2.4 Duurzame energie

Een vierde invalshoek in het Groenboek betreft allerlei maatregelen om in 2020 ongeveer 20% van de energiebehoefte te dekken uit vormen van duurzame energie. Het gaat dan over zon, water en wind, maar ook over aardwarmte en biomassa als bronnen voor energie. Er zal daarvoor een stappenplan met streefcijfers worden opgesteld. Hier ligt ruimte open voor het bedrijfsleven om te investeren en aan innoverende projecten te werken. Na 2020 komen langzamerhand wellicht ook mogelijkheden beschikbaar uit het ITER-project, waarin studies worden verricht naar de mogelijkheden van kernfusie voor het opwekken van energie.

2.2.5 Energietechnologie

Als vijfde gedachtelij wordt in het Groenboek gewezen op een strategisch plan voor energietechnologie. Wanneer daar gericht aan wordt gewerkt, zou het Europese bedrijfsleven wereldwijd marktleider kunnen worden in het ontwikkelen van allerlei nieuwe vormen van energie.

2.2.6 Internationaal energiebeleid

Ten slotte is op dit moment een intensief politiek debat gaande over de zesde beleidslijn uit het Groenboek. Daarbij gaat het om de gezamenlijke Europese aanpak ten opzichte van leveranciers uit de rest van de wereld. Vooral de verhoudingen met Rusland staan in het brandpunt van de belangstelling. Daarover gaat het in een volgend hoofdstuk van dit boekje.

2.3 Het Groenboek: de concrete voorstellen

Eén van de actielijnen van het Groenboek is duurzame energie-opwekking

Volgens het Groenboek kan de Europese Unie alleen via een gemeenschappelijke aanpak het hoofd bieden aan problemen als de sterk gestegen en schommelende energieprijzen, de toenemende afhankelijkheid van ingevoerde energie, de sterk stijgende vraag op wereldschaal naar energie en de problemen rond het klimaat en de opwarming van de aarde.

In dat verband worden zes voorstellen gedaan.

1. Europese prioriteiten vaststellen voor de bouw van nieuwe infrastructuur, zoals pijpleidingen en Liquid Natural Gas (LNG)-terminals. Die zijn nodig om de continuïteit van de energievoorziening in de EU te verzekeren.
2. een pan-Europees Verdrag opstellen tot oprichting van een energiegemeenschap. Die gemeenschap moet ook regelgevende bevoegdheden krijgen.
3. een nieuw energiepartnerschap met Rusland aangaan.
4. een nieuw mechanisme EU-mechanisme om snel en gecoördineerd te reageren op noodsituaties die zich met betrekking tot de energieleveringen uit derde landen voordoen.
5. de betrekkingen met grote energieproducenten en -verbruikers verdiepen
6. een internationale overeenkomst over energie-efficiency sluiten.

2.4. Actueel in het Europees Parlement

Mijn eigen bijdrage aan dit debat in het Europees Parlement richt zich op :

- **het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen door het zoeken naar alternatieve energiebronnen.** Daarvoor moet Europa's know-how op het gebied van wetenschappelijk onderzoek als troef worden uitgespeeld (Dit is één van de prioriteiten van het Zevende EU-Kaderprogramma voor Wetenschappelijk Onderzoek (KP7) en het Eerste EU-Kaderprogramma voor Concurrentievermogen en Innovatie (CIP) waar wij in het Europees Parlement aan meewerkten).

- **verdere vrijmaking van de Europese energiemarkt** en dit alvast tot stand te brengen door het doen uitvoeren van bestaande Europese wetgeving.

- een **verbetering van de rol van bedrijven in de regio's en steden**, ook in grensoverschrijdende regio's. Bedrijven die inzetten op energietechnologie en - productie kunnen een belangrijke rol spelen voor regionale en lokale ontwikkeling.

- het **tegengaan van nieuwe bureaucratie**, instellingen en administratieve lasten. Voor de internationale betrekkingen op energiegebied kunnen we gebruik maken van de bestaande coördinator voor het buitenlandse beleid en de betrokken Europese commissaris. Er zijn geen "nieuwe monden" nodig voor de vertolking van het Europese internationale energiebeleid.

- het **openhouden van alle energie-opties**, inclusief die van kernenergie. Regio's moeten in staat zijn ook op technisch niveau zodanig samen te werken dat grensoverschrijdende infrastructuur op elkaar aangesloten kan worden..

- we moeten de betrekkingen met de belangrijkste energieleverancier, **Rusland**, op een pragmatische en flexibele leest schoeien.

Over deze punten heb ik met hulp van leden van de denktank Energie nuttige bijdragen kunnen leveren die in november en december 2006 zullen worden besproken in het Europees Parlement.

3. Meer energie-efficiëntie

3.1 Een EU-actieplan voor energie-efficiëntie

"Iedereen kan haar of zijn steentje bijdragen. Het scheelt alweer een beetje in de uitstoot van broeikasgassen, wanneer je in je eigen huis het raam alleen open zet als de verwarming laag staat."

Europees commissaris Andris Piebalgs (Energie) op 19 oktober van dit jaar op de voorstelling van het Actieplan Energie-efficiëntie in Brussel.

Andris Piebalgs presenteerde op 19 oktober jl. het EU-Actieplan voor energie-efficiëntie. Het actieplan is opgesteld naar aanleiding van de reacties uit het Europees Parlement en de samenleving op het eerdere Groenboek over dit onderwerp. Hoofddoelstelling van het actieplan is om in 2020 een besparing te bereiken van 20% in het verbruik van energie.

De doelstellingen van commissaris Piebalgs sluiten aan bij de aanbevelingen die we in februari van dit jaar in het Europees Parlement hebben vastgesteld en op het standpunt van het Europees Parlement van 1 juni 2006.

Soms kosten de maatregelen niets, zoals in het voorbeeld van het open raam en de laagstaande verwarming. Het is alleen buitengewoon moeilijk iedereen zo ver te krijgen. Maar de opbrengst zou ontzettend hoog zijn. Want we moeten niet vergeten dat bijna de helft van ons totale verbruik van energie zit in het verwarmen en koelen van huizen, kantoren en andere gebouwen. Voor dit laatste onderwerp ben ik benoemd als woordvoerder in het Europees Parlement voor de christen-democraten (EVP-ED-fractie).

Volgens commissaris Piebalgs kan met de maatregelen die hij voorstelt tot 2020 eventueel zo'n € 100 miljard bespaard worden. Uitgedrukt in olie-equivalenten zou het kunnen gaan om 390 miljoen ton en dat is meer dan de totale Duitse oliebehoefte per jaar. Met zo'n programma zou de vraag naar olie zodanig dalen dat de prijs zou kunnen terugzakken tot beneden € 50 per barrel. En een vergelijkbaar programma van besparingen leverde in Duitsland 80.000 banen extra op.

In het actieplan heeft de Commissie binnen zes hoofdgroepen zo'n 75 concrete maatregelen voorgesteld. Er wordt wetgeving voorgesteld om apparaten, machines en auto's beter te laten voldoen aan eisen voor een schoon milieu. De distributie van al deze producten tot aan de consument kan bovendien veel schoner, denkt commissaris Piebalgs. Ook daarvoor wil hij verplichtende normen in de Europese wetgeving opnemen.

Piebalgs ziet verder mogelijkheden voor besparing door mensen beter te doordringen van de mogelijkheden. Nu is het nog zo dat energiearme energieklassen A apparaten maar 20% uitmaken van de totale aanschaf van apparaten. De consument moet beter voorgelicht worden, vindt Piebalgs. En als hij beter weet wat minder schone apparaten in het gebruik kosten, moet het mogelijk zijn dat er veel meer dan energieklassen A apparaten worden verkocht.

Ook wil de commissaris belastingmaatregelen inzetten om energievriendelijk gedrag te bevorderen. Hij wil tevens met ongeveer 30 grote steden in heel Europa afspraken maken om samen een goede maatstaf te ontwikkelen voor schoon openbaar vervoer. Ten slotte wil hij druk uitoefenen op de lidstaten om met elkaar te proberen de ambities nog hoger op te schroeven dan hij al in dit actieplan heeft gedaan.

De Commissie noemt een aantal redenen voor het invoeren van een programma ter bevordering van maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie, waaronder het vergroten van het concurrentievermogen, het halen van de Lissabon-doelstellingen, milieubescherming, het halen van de Kyoto-verplichtingen van de EU en het veiligstellen van de energievoorziening. Het document "is bedoeld als een katalysator die de op energie-efficiëntie gerichte initiatieven op alle niveaus van de Europese samenleving – d.w.z. op EU-, nationaal, regionaal en lokaal niveau - nieuw leven moet inblazen".

Het Europees Parlement onderschrijft het standpunt van de Commissie dat "de EU haar huidige energieverbruik op kosteneffectieve wijze met tenminste 20 % zou kunnen terugbrengen, hetgeen een besparing van 60 miljard euro per jaar zou opleveren, of wel het energieverbruik van Duitsland en Finland tezamen".

Hieronder geef ik enkele voorbeelden van efficiënt energieverbruik :

3.2 'Passieve huizen'

De Europese commissaris wil voor de bouw als doelstelling dat in 2015 een substantieel aantal zogenaamde 'passieve huizen' worden gebouwd. Dergelijke huizen moeten een erg hoog niveau van isolatie hebben. Het is dan mogelijk de energie voor verwarming of verkoeling voortdurend opnieuw te gebruiken, zonder dat er veel nieuwe energie bij moet. Er zijn al wel regels voor dergelijke gecombineerde vormen van verwarming en koeling, maar dan alleen voor grote kantoorgebouwen. In een nieuwe ronde van regelgeving

moeten ook de kleinere kantoren en de gewone woonhuizen daarvoor geschikt maken worden.

Uitvoering van een dergelijk plan moet volgens nationale doelstellingen en regels worden uitgevoerd. Het zou kunnen gaan om investeringen ter waarde van € 40 miljard per jaar op Europees niveau. En de besparing voor gebouwen zou kunnen oplopen tot 25%. In heel Europa samen zouden er 2 miljoen banen bij kunnen komen als gevolg van deze maatregel.

We moeten volgens mij voorkomen dat er veel administratieve rompslomp aan dit beleid verbonden wordt. Bedrijven moeten gemakkelijk tot deze markt kunnen toetreden en ze moeten tijdelijk kunnen profiteren van subsidies uit onder meer de pot voor het Zevende Kaderprogramma Onderzoek en Ontwikkeling.

Ook is het Europees Parlement blij met de zogenaamde energiebesparingcontracten (ESCO'S) via renovatie van bestaande gebouwen. Hierbij gaat het om overeenkomsten met dienstverlenende bedrijven op energiegebied die de nodige verbeteringen in bestaande gebouwen voor hun rekening nemen. Het doel is een bepaald percentage op de energierekening te besparen. Het contract wordt betaald met het geld dat door het verminderde verbruik wordt bespaard. Vervolgens profiteert de klant van een lagere energierekening.

Dit voorbeeld laat zien dat er oplossingen zijn die geen aanvullende financiering vereisen. Daarnaast kunnen in het kader van kleinschalige renovatieprojecten andere maatregelen worden getroffen, zoals de installatie van zogenaamde "smart meters", die de verbruikers in staat stellen de prijs van hun actuele verbruik direct af te lezen, of van "top boxes" die de emissies van gasgeisers en de kosten van de verwarming van water met maximaal 40 % kunnen reduceren.

3.3 Onderzoek en Ontwikkeling en andere voorbeelden

De Europese subsidies voor **onderzoek en ontwikkeling** dragen ook bij tot de ontwikkeling van schone vervoersmiddelen voor de lange termijn, met inbegrip van het gebruik van waterstofcellen. Hoewel het begrijpelijk is dat zulke schone voertuigen vanwege allerlei beperkingen (gebrek aan infrastructuur, kosteneffectiviteit, enz.) nog niet op grote schaal zijn ingevoerd, is moeilijk in te zien waarom Canada tegen 2010 waarschijnlijk

een "waterstofsnelweg" tussen Vancouver en Whistler zal hebben voltooid, terwijl de Europese Unie geen vergelijkbaar project op stapel heeft staan.

Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling op het gebied van schonere brandstoffen is ook en vooral op korte termijn van belang. De tweede generatie biobrandstoffen is binnenkort beschikbaar, en er moet naar worden gestreefd de nodige technologische aanpassingen snel te ontwikkelen opdat die brandstoffen kunnen worden toegepast. Interessant is hierbij de ontwikkeling van de eerste wagens die rijden op **waterstof en brandstofcellen**.

In november 2005 werden te Brussel auto's aangedreven op waterstof voorgesteld door het Europese Technologisch Platform Waterstof en Brandstofcellen.

Verder onderzoek moet worden gedaan naar de haalbaarheid van **trigeneratie**, waarbij tegelijk koeling, verwarming en elektriciteit ontstaan. Mocht deze technologie efficiënt blijken, dan zou zij een uitkomst kunnen bieden voor landen waar extreme klimaatomstandigheden heersen en warmtekrachtkoppeling het energieprobleem slechts ten dele kan oplossen.

Technieken voor het **opvangen van koolstof** moeten prioriteit houden in het onderzoek, aangezien toepassingen en resultaten daarvan pas over 20 à 30 jaar te verwachten zijn.

Een andere sector waarin gerichte verbeteringen kunnen worden bereikt, is de sector **huishoudelijke elektrische apparaten** (koelkasten, ovens, enz.). Het aanpakken van het probleem van het energieverbruik in de slaapstand van elektrische apparaten, zoals de Commissie aanbeveelt, zou een van deze verbeteringen kunnen zijn. Er zouden maatregelen kunnen worden getroffen om de aanschaf van elektrische apparaten van energieklasse A voor de consument aantrekkelijker te maken door bijvoorbeeld op het niveau van de lidstaten belastingvoordelen te verlenen of door op EU-niveau een verlaagd BTW-tarief toe te passen.

Ik ben blij met initiatieven als de Europese richtlijn inzake **warmtekrachtkoppeling** (2004/8/EG). Dat bevordert de toepassing van hoogrendabele warmtekrachtkoppeling in de industrie, bij stadsverwarming en in afzonderlijke gebouwen. Warmtekrachtkoppeling is een doeltreffende technologie om brandstoffen zo efficiënt mogelijk om te zetten in elektriciteit en nuttige warmte. Dat kan in vergelijking tot traditionele methoden voor de gescheiden productie van elektriciteit en warmte/stoom bijdragen aan een lager verbruik van primaire energie en minder uitstoot van CO₂.

Het is van groot belang dat de warmtekrachtkoppeling door de omzetting van de richtlijn in februari 2006 naar behoren wordt gestimuleerd. Ik ben van oordeel dat de Europese Commissie regelgeving dient te bevorderen die ertoe bijdraagt dat het volledige potentieel van industriële warmtekrachtinstallaties kan worden benut. Daartoe is het absoluut noodzakelijk dat de rendementsreferentiewaarden, aan de hand waarvan de "hoogrendabele" warmtekrachtkoppeling wordt gedefinieerd, gebaseerd zijn op een realistische en economisch haalbare benadering en geen obstakels vormen voor investeringen in deze sector.

Ook steunt het Europees Parlement het **CARS21**-initiatief van de Commissie ter verbetering van de wetgeving, het concurrentievermogen, het respect voor het milieu en de verkeersveiligheid in de vervoerssector. De integrale benadering van de energie-efficiëntie in het verkeer die in het verslag van de Commissie naar voren komt en die gaan over brandstofproductie, autoproduktie en rijgedrag, is van essentieel belang om te kunnen zien op welke gebieden de meeste vooruitgang op een kosteneffectieve manier kan worden geboekt.

4. De transitie naar duurzame energie

Als we doorgaan op de ingeslagen weg, zullen we in 2030 voor 70% afhankelijk zijn van het vaak onstabiele buitenland voor onze energiebehoefte. Dat is niet nodig. We kunnen door besparing, door meer te doen met bestaande energie of door gebruik van duurzame energiebronnen voor een belangrijk deel onze behoefte aan energie terug dringen of in de eigen regio produceren. Het levert ook een hoop kansen op voor innovatie en werkgelegenheid.

De landbouwcoöperatie Clean Energy te Wanroij exploiteert een vergistingsinstallatie.

4.1 Heet en koud

Eerder dit jaar hebben we in het Europees Parlement een voorstel voor een Europese wet behandeld, waarin we maatregelen hebben opgenomen om hernieuwbare vormen van energie voor verwarming en koeling van gebouwen te stimuleren. Het gaat dan om de toepassing van wind, water en zon als bronnen van energie of om het gebruiken van aardwarmte of biomassa. Dergelijke vormen van energie zijn kleinschalig en regionaal toe te passen en zijn relatief goedkoop. Dat er veel valt te winnen blijkt wel uit het gegeven dat momenteel 50% van de Europese energiebehoefte wordt

gebruikt voor het verwarmen of verkoelen van gebouwen. Tegenwoordig is voor verkoeling via airconditioning in de zomer al bijna de helft daarvan nodig.

"Duurzame brandstoffen zijn qua rentabiliteit niet concurrerend met conventionele brandstoffen voor verwarming en koeling. De investeringskosten en de risico's zijn te hoog. Daarnaast zijn de administratieve lasten zwaar en het vergunningstraject lang. De technologie voor zonnewarmte moet verder ontwikkeld worden voor de glastuinbouw en bestaande prototypen worden uitgewerkt en getest voor gebruik in de tuinbouw. Verder is meer onderzoek nodig naar de opslag van warmte. Voor het gebruik van biobrandstoffen is nog veel onderzoek nodig."

Productschap Tuinbouw tijdens Denktank Energie - overleg met Lambert van Nistelrooij

Steun van het Europees Parlement is er dan vooral voor initiatieven die zijn gericht op investeringen, waarvan de voordelen duidelijk groter zijn dan die van technologieën die gebruik maken van fossiele brandstoffen. Houtpallets, zonnewarmte en geothermie zijn vandaag de dag reeds goedkoper dan olie en gas – of kosten natuurlijk helemaal niets.

"Hernieuwbare verwarming en koeling heeft een enorm potentieel voor energiebesparing en het is cruciaal voor de Europese Unie op dit te exploiteren. Er moet een coherent beleid komen zoals dat al is opgesteld voor electriciteit en biobrandstoffen."

Rapport Europees Parlement over efficiënt energie-gebruik bij consumenten (2006).

Als een technologie eenmaal marktrijp is, moeten de steunmaatregelen worden beëindigd. Om te garanderen dat de stimuleringsmechanismen ook functioneren en het gewenste effect sorteren, moeten bestaande administratieve belemmeringen uit de weg worden geruimd. Vooral moet juridische duidelijkheid voor het gebruik van hernieuwbare energiebronnen ten behoeve van verwarming en koeling worden gecreëerd – met name wat betreft de geothermie. Ook moeten de vergunningsprocedures duidelijk, doeltreffend en transparant zijn en prioriteit verlenen aan hernieuwbare energiebronnen.

4.2 Fiscale stimulansen

Verder is het volgens ons van belang om het brede publiek te informeren, de betrokken beroepsgroepen met de betreffende technologieën vertrouwd te

maken en kwaliteitsnormen te waarborgen. Daarnaast vormt de wijziging van de Zesde Europese BTW-Richtlijn 77/388/EEG een belangrijke maatregel, aangezien de lidstaten nu het verlaagde BTW-tarief momenteel slechts op het verbruik van gas en stroom, maar niet op hernieuwbare energiebronnen mogen toepassen. Dat moet veranderen.

4.3 De Brabantse conferentie 29/9/2006 over biomassa en biobrandstoffen

"De grootste kans op succes heb je door visie en durf te tonen."

Cor Munsters, directeur coöperatie Duurzame Energieproductie Pluimveehouderijen

Andere belangrijke concrete onderwerpen in dit kader betreffen de toepassing van biomassa en biobrandstoffen. Biogas is volgens mij een nieuwe troef op het platteland. Daar spraken we over tijdens de conferentie die ik op vrijdag 29 september 2006 over dit onderwerp organiseerde in het Brabantse Wanroij. Het thema daar was 'Landbouw en energie: de brug naar duurzaamheid'.

"De overheid wil mestvergisting stimuleren. Laat de overheid dan maar eens zien wat dit hun waard is."

Wilbert Egelmeers, voorzitter van de Coöperatieve Vereniging Agrokracht uit Wanroij

Immers overal moeten ondernemers weten dat "er geld beschikbaar is vanuit Europa om innovatie aan te drijven". Verschillende deelnemers aan dit debat stelden dat de overheid vooral betrouwbaar en consistent moet zijn. "Anders kunnen kleine bedrijven nooit investeren in de ontwikkeling van duurzame energie. Banken verstrekken geen lening aan agrarische ondernemers als de overheid niet betrouwbaar is", zo werd gesteld.

Tweede-Kamerlid Jos Hessels zegde op de bijeenkomst toe dat er een overgangsregeling komt. Deze wordt begin 2007 verwacht en zal initiatiefnemers die in 2006 hun aanvraag hebben ingediend, ook in aanmerking nemen.

4.4 De EU-plannen voor biomassa en biobrandstoffen

De Commissie heeft in 2006 twee rapporten over biomassa en biobrandstoffen geschreven :

4.4.1 Biomassa

Op dit moment doet de EU voor 4% van zijn energiebehoeften een beroep op biomassa. Als het potentieel van de EU volledig wordt benut, kan het gebruik van biomassa tegen 2010 meer dan verdubbelen. We zouden dan van 69 mtoe (megaton olie-equivalenten) in 2003 naar ongeveer 185 mtoe in 2010 kunnen gaan, zonder afbreuk te doen aan de goede landbouwpraktijken, duurzame productie van biomassa en zonder noemenswaardige vermindering van de plaatselijke voedselproductie. In 2020 zou het dan kunnen gaan om 390 mtoe en dat is ongeveer de jaarlijkse behoefte aan energie van Duitsland en Finland samen. De toetreding van Bulgarije en Roemenië zal er voor zorgen dat nog meer biomassa beschikbaar komt en invoer biedt nog meer potentieel.

Uit een aantal wetenschappelijke en economische studies blijkt dat een toename van het gebruik van biomassa in 2010 de volgende voordelen zou opleveren:

- **toename van het aandeel hernieuwbare energie** met diversificatie van de Europese energievoorziening 5% en vermindering van de afhankelijkheid van ingevoerde energie van 48 tot 42%;
- **vermindering van de uitstoot van broeikasgassen** met 209 miljoen ton CO_{2eq} per jaar;
- **rechtstreekse werkgelegenheid** voor 250 tot 300.000 mensen, voornamelijk in landelijke gebieden; de cijfers in de verschillende studies lopen sterk uiteen;
- **mogelijke neerwaartse druk op de olieprijs** door de kleinere vraag naar olie.

Er wordt van uitgegaan dat deze baten kunnen worden bereikt zonder extra vervuiling of andere vormen van milieuschade. De Commissie onderzoekt hoe groot het aandeel van hernieuwbare energie in de energiemix in 2020 zou kunnen zijn. Dit actieplan kan bijdragen tot een stijging van het aandeel van hernieuwbare energie tegen 2020. Gebruik van biomassa is vooral geschikt voor vervoer, elektriciteitsproductie en verwarming.

Op bezoek bij Nedalco, producent van bio-ethanol, september 2006

4.4.2 Biobrandstoffen

Biobrandstoffen kunnen net als andere alternatieve brandstoffen voor het vervoer worden gebruikt en kunnen zodoende de weg helpen vrijmaken voor meer geavanceerde ontwikkelingen, zoals waterstof. Hoewel de meeste biobrandstoffen momenteel nog duurder zijn dan fossiele brandstoffen, stijgt hun verbruik in landen over de hele wereld. De mondiale productie van biobrandstoffen wordt door beleidsmaatregelen aangemoedigd en wordt momenteel op meer dan 35 miljard liter geraamd.

De EU bevordert biobrandstoffen om :

- de uitstoot van broeikasgassen te beperken;
- de 'ontkoling' van vervoerbrandstoffen te stimuleren;
- de brandstofbronnen te diversifiëren;

- en duurzame vervangingsmiddelen voor aardolie te ontwikkelen.

Verwacht wordt dat de ontwikkeling van de productie van biobrandstoffen nieuwe mogelijkheden zal bieden om het inkomen en de werkgelegenheid in plattelandsgebieden te verbeteren.

Uitgaande van een prijsdaling van fossiele brandstoffen met 10% ten opzichte van de huidige prijs, kunnen de rechtsreeks meetbare kosten worden geraamd op 9 miljard euro per jaar, - 6 miljard voor biobrandstoffen voor vervoer en 3 miljard voor elektriciteitsproductie uit biomassa (verwarming op basis van biomassa is vaak goedkoper). Dit stemt overeen met een stijging van ongeveer 1,5 cent per liter benzine of diesel en 0,1 cent per kWh elektriciteit. Ook de vergroting van het de technologische voorsprong van de EU op dit gebied zal voordelen opleveren.

In het voorstel voor het **Zevende EU-Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling** (2007–2013) wordt prioriteit verleend aan biobrandstoffen. Zodoende kan het concurrentievermogen van de biobrandstoffenindustrie in de Europese Unie verder worden versterkt. De onderzoeksactiviteiten in het kader van het programma Samenwerking van dit Kaderprogramma zullen vooral twee thema's betreffen: 1) "Energie", om de eenheidskostprijs van brandstoffen te verlagen door conventionele technologieën te verbeteren en biobrandstoffen van de tweede generatie te ontwikkelen (bv. een nieuwe soort biodiesel, lignocellulose-ethanol, biodimethylether) en 2) "Voeding, landbouw en biotechnologie", waarbij biowetenschappen en biotechnologie worden toegepast om de systemen voor de productie van biomassa te verbeteren. Het bioraffinaderijconcept, dat streeft naar het integrale gebruik van de biomassa en de maximalisering van de kosteneffectiviteit van de eindproducten, zal voor beide thema's centraal staan.

Andere belangrijke activiteiten zijn onder meer de steunverlening voor de marktintroductie en de verspreiding van beproefde biobrandstoffentechnologieën via het programma "**Intelligente Energie voor Europa**" (een onderdeel van het kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie, 'CIP'), capaciteitsopbouw voor schaalvergroting en demonstratie, alsook internationale samenwerking met industrie- en ontwikkelingslanden om de wederzijdse voordelen en de technologieoverdracht te versterken.

5. De denktank Energie : het 'Middelburgberaad'

5.1 Geen banen en groei zonder energie : het regionale concept

Zoveel is zeker. Je moet er energie in stoppen als je vooruit wilt komen. Zonder energie is er geen economische groei mogelijk. Om van voldoende werk voor iedereen nog maar te zwijgen. Energie en economie hebben alles met elkaar te maken. Daarom is het prettig om als lid van het Europees Parlement te werken aan het economische structuurbeleid, onderzoek en ontwikkeling en energiebeleid. De richting waarin we werken is die van de kleinschaligheid, duurzaamheid en innovatie.

Dat bleek ook wel uit de eerste bijeenkomst van het 'Middelburgberaad', de energiedenktank die met mij mee wil denken over verbeteringen in het (Europese en nationale) energiebeleid. Die kwam op 9 maart 2006 bijeen op het hoofdkantoor van stroomproducent Delta in Middelburg. In het verslag daarvan staan de volgende ideeën van de aanwezigen, die allemaal 'in het veld' actief zijn. Hierbij een bloemlezing, zonder volledig te willen zijn:

Energiebesparing in de tuinbouw (Jan Smits van Productschap Tuinbouw) :

In de Nederlandse tuinbouw wordt innovatie toegepast om duurzame energie te verkrijgen. Hier energie-producerende kassen te Lingewaard.

Efficiënt omgaan met energie in de tuinbouw heeft ertoe heeft geleid dat daar nu 50 % minder energie wordt verbruikt dan in 1980. De MEP (een regeling voor subsidies van het ministerie van economische zaken voor het bevorderen van de milieukwaliteit van de elektriciteitsproductie) is daar een goede maatregel voor. Wegens gebleken snel succes is de regeling begin

september door minister Wijn van economische zaken stopgezet. Er is later in het jaar wel een overgangsmaatregel getroffen voor diegenen die zelf al uitgaven voor dit doel hadden gedaan.

Er is sprake van een daadwerkelijke besparing. Tuinbouw heeft de doelstelling gesteld om in 2020 energieneutraal/CO2 neutraal/fossielneutraal te draaien. De programma's worden uitgevoerd met Landbouwniversiteit Wageningen en de betrokken diensten van ministeries. In het oog springen ook de ontwikkelingen rond de kas als energiebron. Ook wordt het mogelijk zonnewarmte te exploiteren. Innovaties en nieuwe ideeën zijn er genoeg, maar deze moeten nu effectief worden toegepast. Tuinbouw zit te springen om een innooveringssubsidie.

Een ander pad dat men is ingeslagen is die van de toepassing van aard- of geowarmte. Niet-gebruikte warmte kan worden omgezet in elektriciteit. Dit zijn de 'energie-producerende kassen'. Productschap Tuinbouw heeft contact met EZ, LNV, VROM en met de provincie Gelderland voor dit initiatief. Ook zijn er contacten met de provincie Zuid-Holland. Belangrijk is te wijzen op de voorhanden zijnde EU-structuurgelden.

Financiering voor innovatie (Jan Heetebrij van HeeCon Business Development) :

Financiering voor innovatieve projecten is moeilijk te krijgen. Daarom moet de overheid stimuleren, investeren en subsidiëren.

Duurzame energie is de toekomst (Richard van Pelt van Greenchoice)

25 % van de energiebehoefte wordt nu reeds gedekt door kleinschalige projecten. Dankzij de MEP. Er moet worden geïnvesteerd in Afrika om stroom die daar kan worden opgewekt, naar Nederland te krijgen. Er moet een Europees groencertificaat komen. Dat is een voorwaarde voor een Europese groenmarkt. Het principe van de vervuiler betaalt moet volledig worden toegepast. Europa moet dit als uitgangspunt hebben van het beleid.

Wat kost energie echt? (Biotechnoloog Bert Vroemen)

Dit gaat over het opmaken van een energiebalans. Duurzame energie kan ook veel kosten aan energie. Het verbouwen en verwerken van bij voorbeeld diesel uit koolzaad kost ook veel energie.

Een Rood voor Groen Fonds (Theo Fransen van Investigo)

Je hoeft dan als energiebespaarder minder voor energie betalen en je moet meer betalen als verspiller. Daarmee kun je het voorgestelde fonds vullen. Fransen denkt zeker € 100.000,- per jaar te kunnen besparen alleen al in het gebouw van VROM. Ook in het Europees Parlement neem ik een initiatief om minder energie te verbruiken in de eigen gebouwen.

Efficiënter omgaan met warmte – dus met energie. Bezuinigen kan door efficiënter om te gaan met energie. Het idee is een bonus te geven op de salarisstroom voor diegenen die zuinig, belangrijker nog efficiënt omgaan met energie in het bedrijf. Europese goede voorbeelden worden in Nederland onvoldoende opgepakt en doorgezet.

Stimulering nodig om te komen tot een gelijk speelveld (Arjette Stevens van De Koepel, vereniging voor duurzame energie)

Er moet een wettelijke verplichting komen voor duurzaam produceren (Helma Kip van stroomproducent Essent)

Essent heeft een innovatieve kolencentrale met vergasser. Even leek het dat door conflicterende regelgeving deze centrale gesloten moest worden. Ondertussen heeft VROM maatregelen genomen waardoor dit niet hoeft. Ik had hierover ook vragen gesteld aan de Europese Commissaris voor Milieu, Stavros Dimas.

5.2 'Matching'

In reactie op al deze bijdragen en op een paar andere initiatieven die ik concreet kon ondernemen heb ik me in de afgelopen periode bij de debatten over het Europese structuurbeleid en over het Zevende Kaderprogramma voor wetenschappelijk en technologisch onderzoek sterk gemaakt voor een zinvolle koppeling. Dit is ook het beleid van staatssecretaris Van Gennip, die met de beleidsnota 'Pieken in de Delta' duidelijke keuzes maakt. Zodoende hebben regionale overheden en het bedrijfsleven veel mogelijkheden om met een ruggesteun vanuit het nationale en Europese beleid innovatief te werken aan de toepassing van vormen van duurzame energie. Daarbij moeten beiden wel goed op elkaar worden afgestemd. Nederland mag best voorop lopen, maar als dat te ver gaat, dan snijden we ons mogelijk te veel in de vingers.

Hoewel we op nog meer financiële mogelijkheden hebben aangedrongen is het **Zevende EU-Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling** een echte stap vooruit geworden. Vanaf volgend jaar is er ongeveer 40% meer te besteden per jaar dan in de afgelopen periode. Het is één van de belangrijkste bouwstenen om op wereldschaal te concurreren en het is een antwoord op de globalisering. Die Europese schaal en het accent op uitmuntendheid (excellentie) leveren een essentiële meerwaarde aan deze Europese inzet. Daarvan kan ook vanuit de energiesector volop gebruik worden gemaakt.

In Petten (Noord-Holland) bevindt zich het EU- onderzoeksinstituut voor energie.

Toponderzoek wordt straks aangestuurd op Europees niveau. Daar hebben we binnenkort wellicht het **Europese Instituut voor Technologie** en de Europese Onderzoeksraad voor. Maar daarnaast is ook een grote en gelijkmatige inzet vanuit de lidstaten en de regio's bitter noodzakelijk. We hebben in dat verband in het Europees Parlement bereikt dat er een goede synergie is tussen onderzoek, innovatie en de structuurfondsen. Zo kunnen hoogwaardige structuren en onderzoeksinfrastructuur worden opgebouwd, innovatie en productie worden gesteund. De regionale overheden kunnen daar volop op inhaken.

Vergeten we ook niet de in oktober 2006 gepubliceerde Road Map voor Onderzoeksinfrastructuur. Dit is een lijst van excellente onderzoeksprojecten van Europees belang die lange-termijnfinanciering behoeven. Ook op het vlak van energie zijn er projecten zoals HiPER (inertiefusie), IFMF (stralingseffecten bij kernfusie - zie ook het Europees-internationale ITER project waar wordt gezocht naar de mogelijkheden die kernfusie biedt als energiebron. Dit zal kernsplitsing overbodig maken).

Door dit accent op innovatief regionaal beleid, gaat er de komende tijd minder Europees geld in asfalt, beton en wegen zitten, maar meer geld in onderzoeksinfrastructuur en het opleiden van onze mensen. Dat is de inzet voor de komende jaren die voor Europa van belang is. Aldus kan er meer specifieke onderzoeksstructuur ontstaan en worden opgebouwd. In feite

kunnen we met beperkte middelen samen met regionale overheden en het betrokken bedrijfsleven het budget verdubbelen. Dat is een ander geluid. Maar het kan.

Een goed voorbeeld van deze ontwikkeling is het werk van de stichting **Energy Valley** in Noord-Nederland. Deze stichting werkt samen met de Rijksuniversiteit Groningen en de drie noordelijk provincies aan een cluster van internationale betekenis. Doel is de economie en werkgelegenheid van Noord-Nederland te versterken door de energie-activiteiten optimaal te benutten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de natuurlijke omstandigheden waarover het noorden van nature beschikt door de aanwezigheid van aardgas en aardolie.

6. Europees energiebeleid en Nederland

In een in mei 2006 gepubliceerde kabinetsnotitie, schrijft het ministerie van Buitenlandse Zaken dat de internationale energiebelangen Nederland dwingen het buitenlands beleid bij te stellen, in die zin dat men zowel kan spreken van 'energetisering van de internationale betrekkingen' als van 'politisering van het energiebeleid'.

De ministeries van Economische Zaken en van Buitenlandse Zaken zullen dus op dit onderwerp samen optrekken. Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) blijft, in het bijzonder vanuit zijn hoofdverantwoordelijkheid voor het Nederlandse klimaatbeleid en de internationale klimaatonderhandelingen, een belangrijke partner.

Het doel van het Nederlandse energiebeleid op de lange termijn is en blijft volgens het kabinet de 'energietransitie': de overgang naar een duurzame energiehuishouding die minder afhankelijk is van olie en gas, die energievoorzieningszekerheid garandeert en leidt tot minder emissies om de lange termijn doelen voor klimaat en luchtverontreiniging te realiseren. Op middellange termijn heeft het energiebeleid, net als het Europese beleid, drie doelen: markt, milieu en voorzieningszekerheid.

Het Nederlandse energiebeleid is verder uitgewerkt in de beleidsnota *Nu voor later* die in juli 2005 door het ministerie van Economische Zaken naar de Tweede Kamer is gestuurd. In deze nota wordt aandacht besteed aan de mogelijkheden energie te besparen en het aandeel van duurzame bronnen voor energie te vergroten. In 2010 zou ongeveer 9% van elektriciteit langs duurzame weg geproduceerd moeten worden. Maar onlangs bleek dat ons

land nu al op dit percentage zit. Daarom zette minister Wijn eind september de MEP-subsidies stop.

Daarnaast wil het kabinet bevorderen dat kolencentrales hun aandeel in de energieproductie kunnen blijven leveren. Daarvoor is nodig dat er technische mogelijkheden worden ontwikkeld om de uitstoot van broeikasgassen op te vangen en deze gassen veilig op te slaan. Daarnaast “is kernenergie in Europa van blijvende betekenis als overbrugging naar een duurzame energiehuishouding”.

Verder moet Nederland zijn positie als gasland optimaal benutten. Daarvoor zou ons land een knoop in de internationale gashandel moeten worden. Dat is goed voor de voorzieningszekerheid van aardgas in ons land, schrijft het kabinet. En al deze maatregelen zullen worden ondersteund door “zwaar in te zetten op innovatie”. Daarvoor zijn al vijf thema’s wat langer aan de orde: wind, water, zon, geowarmte en biomassa. Daar zal een zesde thema aan worden toegevoegd: schoon fossiel.

7. CDA, EVP en EP : Investeren in duurzaamheid en schone energie

7.1 Het CDA-programma

“Onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen maakt ons kwetsbaar voor instabiliteit in die delen van de wereld waar deze brandstoffen vandaan komen. De voorraden olie, aardgas en ook kolen zijn bovendien niet alleen eindig, maar steeds vaker ook duur of smerig. Onze economie is kwetsbaar voor schommelingen van olieprijsen. Op mondiaal en Europees niveau moet daarom worden samengewerkt, bij voorbeeld over voorzieningszekerheid in Europa.”
CDA verkiezingsprogramma 2006.

Het verkiezingsprogramma bouwt voort op een rapport van een commissie van deskundigen uit de partij die in 2005 verscheen. In hun rapport *Keuzes voor duurzaamheid. Energie op de drempel van transitie* wordt uitvoerig beschreven op welke wijze we de groeiende afhankelijkheid van vervuilende en fossiele brandstoffen kunnen verminderen. Maar voor de eerstkomende tien tot twintig jaar levert dat nog niet veel op. Daarom moeten we ook de opties van kernenergie en het benutten van waterstof open houden.

We kunnen door technologische vernieuwing de vraag naar energie verminderen. Daarnaast zijn er nieuwe bronnen van schone energie, die langzaam maar zeker meer kunnen bijdragen aan de behoefte. Daarbij gaat het om zon, wind, water, aardwarmte en biomassa, zoals afvalhout. Verder willen we het schoner maken van fossiele brandstoffen stimuleren door innovatie in het afvangen en opslaan van broeikasgassen te bevorderen. En ten slotte zouden we 'lege' olie- en gasvelden, bijvoorbeeld in het noorden van ons land, kunnen benutten voor de opslag van elders aangekochte strategische voorraden olie en gas.

7.2 Het Energiemanifest van de EVP

Wat zegt de fractie van de Europese Volkspartij (EVP-ED)- waar de CDA deel van uitmaakt - in het Europees Parlement? De Europese Unie is een energie-intensieve economie: het verbruik neemt jaarlijks met 1 tot 2% toe en betreft voornamelijk fossiele brandstoffen. 94% van de CO₂-uitstoot tengevolge van menselijke activiteiten in Europa kan aan de energiesector worden toegeschreven. Op langere termijn is dat niet houdbaar: Europa moet zijn systeem voor energiebevoorrading dringend herzien.

"De bestrijding van de klimaatwijziging is voor de Unie een absolute prioriteit en eveneens een zeer grote uitdaging. "

EVP-ED-fractie Manifest, Rome, maart 2006.

De toepassing van nieuwe en duurzame energiebronnen moet worden bevorderd. Wij moeten de klemtoon leggen op investeringsmogelijkheden in duurzame energieën en de toegang tot financiering voor projecten in belangrijke sectoren, zoals zonne- en windenergie en biomassa, ondersteunen om de aanvaarding van deze energiebronnen te bevorderen. Onze manoeuvreerruimte is echter beperkt. Terwijl wij de beperking van de energie-intensiteit van onze economie bevorderen en een grotere energie-efficiëntie garanderen, moeten wij ook met strikte inachtneming van hoge veiligheidsnormen en nationale keuzes het aandeel van kernenergie handhaven.

Nieuwe, efficiëntere en goedkopere reactorontwerpen moeten worden ontwikkeld door het onderzoek naar fusiereactoren en het beheer van bestraalde splijtstof en radioactief afval op te voeren. Wij moeten er ook voor zorgen dat de nieuwe lidstaten dezelfde strenge normen inzake nucleaire

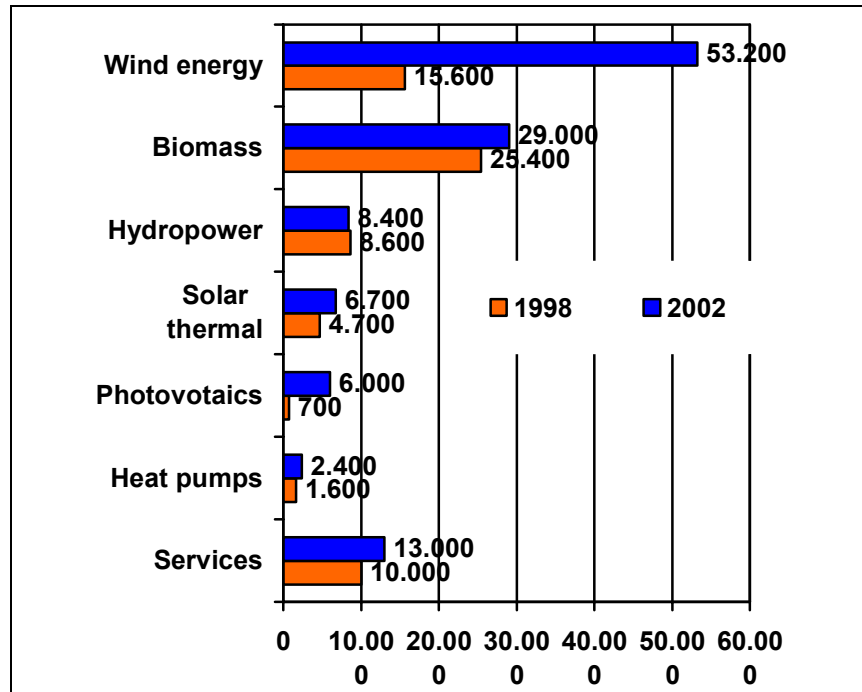
veiligheid hanteren en zich strikt houden aan hun verplichtingen met betrekking tot de sluiting van oude elektriciteitscentrales. Goederenvervoer op langere afstanden moet aan milieuvriendelijke vervoermiddelen worden overgelaten (spoorwegen, binnen- en kustvaart). Een evenwichtige opbouw van de Trans-Europese netwerken (TEN's) om een toenemend gebrek aan evenwicht tussen de regio's om te keren en in perifere regio's, in het bijzonder in de nieuwe lidstaten, economische ontwikkeling mogelijk te maken, moet met de ontwikkeling van een kostenefficiënt vervoersysteem worden gecombineerd.”

7.3 In het Europees Parlement

Tegen deze achtergrond heb ik begin dit jaar een actieve bijdrage geleverd aan het debat in het Europees Parlement over regels voor **verwarming en koeling van gebouwen**. Het energieverbruik voor dit doel maakt bijna de helft uit van al het totale verbruik in de Europese Unie en toch is er op Europees vlak nog niets geregeld om in deze sector ook te werken aan een efficiënter gebruik van energie. De beoogde richtlijn is een sluitstuk in het Europese energiebereik.

De Europese Commissie wil voor 2010 12% van het totale energieverbruik uit **hernieuwbare energiebronnen** zoals zon, wind, water, biomassa of bodemwarmte.

Om deze doelstelling te kunnen halen, is de EVP-ED-fractie in het Europees Parlement voor een verdubbeling van het huidige aandeel in 2020 van hernieuwbare energiebronnen in de energieconsumptie voor verwarming of koeling. Opwekking van deze energie kan vaak ter plaatse gebeuren. De technieken zijn in ieder geval essentieel verbeterd.

Voorbeeld van groei werkgelegenheid in windenergie, biomassa, waterkracht, zonne-energie, geowarmte en de daaruitvloeiende diensten (Duitsland 1998 - 2002). Bron : Duits Ministerie van Leefmilieu.

Op het vlak van **productinnovatie en export van de betreffende technieken** moet Europa koploper worden want: als de duurzame energiesector zich ontwikkelt, is er plaats voor banen op alle niveaus. Duitse resultaten zijn overtuigend, zeker in het midden- en kleinbedrijf. Tussen 1998 en 2002 is de werkgelegenheid in de hernieuwbare energiesector er verdubbeld tot ca. 125.000 arbeidsplaatsen.

8. Naar een Europees energiebeleid in 10 stellingen

Wat zijn voor mij de belangrijkste uitgangspunten voor een Europees energiebeleid? Deze heb ik verwoord in een tiental stellingen. Voordat ik hier op in ga schets ik eerst mijn visie op de energiemarkt en de rol van de nationale en Europese overheden hierbij en ga ik in op de transitie van een conventionele energiemarkt naar een duurzame energiemarkt.

8.1 Visie op de markt en de rol van de overheid

De voortgaande liberalisering en integratie van de Europese energiemarkt en het belang van marktwerking zijn een groot goed. Marktpartijen in de energiemarkt moeten ruim baan krijgen en gevrijwaard worden van te veel en te wispelturige regelgeving. Ook moeten zij de integratie bevorderen door het scheppen van een Noordwest-Europese energiemarkt (een markt bestaande uit Duitsland, Frankrijk en de Benelux) met transportinfrastructuren die functioneren als een Europees snelwegstelsel. In lijn met deze visie moet de wetgever bijdragen aan harmonisatie van de regelgeving met die in de ons omringende landen en meer rekening houden met de Europese en internationale dimensies bij het formuleren van energiebeleid. Daarbij past terughoudendheid met regelgeving en is zorg nodig voor het investeringsklimaat. De regelgeving dient zuiver en transparant te zijn. Voorkomen moet worden dat nationale regels de verschillen tussen Europese landen vergroten, het Europese 'level playing field' verstoren of de marktwerking frustreren. Bijvoorbeeld bij ruimtelijke ordeningsbeleid, milieubeleid, regels voor de milieukwaliteit van de energieopwekking of energiebesparingsbeleid.

Er moet een overheidsbeleid gevoerd worden dat in lijn ligt met en anticipeert op ontwikkelingen in Europa en daarmee kansen schept voor het bedrijfsleven. Rekening moet worden gehouden met negatieve effecten indien de energiebranche in Nederland lasten te dragen krijgt die buitenlandse concurrenten niet hebben of indien qua wetgeving te veel wordt afgeweken van wat in de rest van Europa gangbaar is.

8.2 Ruim baan voor energietransitie

Het belang van de energietransitie dient onderstreept te worden, maar daarbij moet tegelijkertijd aandacht zijn voor de betaalbaarheid van energie bij het maken van keuzes. Krachtige stimulering van energiebesparing, verbreding van de brandstofmix en het scala van opwekkingstechnieken zijn hierbij evident. De energietransitie legt een extra accent op Europese afstemming van beleid, een actief buitenlands beleid en op het investeringsklimaat. Een goed investeringsklimaat is juist hier van belang omdat de rendementen van investeringen in duurzame energie veelal direct bepaald worden door het overheidsbeleid en overheidsstimuleringsregelingen.

8.3 De 10 stellingen

1.) Implementatie bestaande wet en regelgeving randvoorwaarde voor succesvol Europees energiebeleid

De implementatie naar letter en geest van de tweede gas- en elektriciteitsrichtlijn (zoals dat ook in Nederland het geval is) door alle lidstaten is volgens mij een randvoorwaarde voor een functionerende interne energiemarkt. Dit is noodzakelijk om tot een 'level playing field' te komen voor alle marktpartijen in de EU-lidstaten. Ook moet de Commissie efficiënt gebruik maken van haar mededingingsrechtelijke bevoegdheden. Indien dit niet volstaat, moeten de huidige richtlijnen nog explicieter gemaakt worden door eigendomssplitsing voor 'Transmission System Operators' (TSO's) - die verantwoordelijk zijn voor instandhouding van het elektriciteits- en gasnetstelsel (in Nederland zijn dit TenneT en Gasunie/GTS) - en transparantieplichtingen op te leggen. Daarnaast moet de regulering stimulerend en niet beperkend werken voor het investeringsklimaat (o.a. ten aanzien van gasopslag en LNG installaties).

2.) Op termijn is in Europa onafhankelijkheid van energielevering en -transport nodig

Randvoorwaarde voor het goed functioneren van de interne markt is de implementatie naar letter en geest van de huidige regelgeving. Dus nadrukkelijk ook de splitsingsvoorwaarden voor de scheiding tussen levering

en transport. Ten aanzien van de distributienetten zijn deze vooralsnog voldoende. Voor wat betreft de transportleidingen en de TSO's zou volledige eigendomssplitsing, in principe mogelijk moeten zijn. Hiervoor is internationaal geharmoniseerde regelgeving voor TSO's een randvoorwaarde. (level playing field)

3.) Succes van de interne markt hangt af van een succesvolle totstandkoming van de interne gasmarkt en daarbij zijn de relaties met Rusland essentieel

Wij kunnen in Europa wel een perfecte markt willen creëren, maar als er geen gas komt is er ook geen gasmarkt en zonder gasmarkt is er geen elektriciteitsmarkt. De Europese Commissie zal dan ook moeten erkennen dat investeringen niet tot stand komen zonder lange termijncontacten, de Russen het Charter niet kan worden opgedrongen en dat met betrekking tot 'third party access' de bestaande uitzonderingsregels de norm moeten worden. Dit laatste wordt ook bevestigd door onderzoek van Clingendael (CIEP, professor dr. J.G. van der Linde). Dit heeft uitgewezen dat de reguleringsvisie van West Europese landen moet worden gericht op de voorzieningszekerheid. Investerings in infrastructuur om voldoende gas naar West-Europa te transporteren zullen waarschijnlijk pas in voldoende mate gedaan worden als de overheden een stap terug doen op het gebied van het reguleren van de derden toegang op die infrastructuur.

4.) Europa moet met één mond spreken

Ten aanzien van bestuurlijke relaties met producerende landen moet Europa als een blok optreden richting deze landen. Europa treedt namens de lidstaten op als politieke wegbereider voor importcontracten en transportroutes. Wanneer lidstaten dit individueel doen, gaat dat ten koste van de ontwikkeling van de interne markt. Ik ben daarom ook voorstander van verdieping van de dialoog EU-Rusland en EU-OPEC. Daarnaast pleit ik voor het opzetten van eenzelfde dialoog met de Noord-Afrikaanse landen.

5.) Ontwikkeling van regionale markten is van groot belang

Ik ben een groot voorstander van de ontwikkeling van de regionale markten als tussen stap naar een werkelijk geïntegreerde Europese energiemarkt. In het bijzonder van de ontwikkeling van de Noordwest Europese markt noemen

als voorbeeld hoe regionale marktvorming succesvol tot stand kan komen. Deze samenwerking tussen overheden, toezichthouders, TSO's en marktpartijen in België, Luxemburg, Duitsland en Frankrijk begint zijn vruchten af te werpen. Binnen afzienbare tijd komt er een daadwerkelijke marktkoppeling tot stand en worden er ook vordering gemaakt de fysieke en regulatoire beperkingen op te heffen.

6.) Lange termijn duurzaamheidsdoelstellingen, een Europese 'energiemix' en behoefte aan investeringen

De EU moet zeer terughoudend zijn met het stellen van targets en geen enkele energiebron bij voorbaat uitsluiten. Uitgangspunt is alle opties open te laten, waarbij de energiemix een verantwoordelijkheid is van de markt. Dat is goed voor de interne markt en goed voor de voorzieningszekerheid. Voor duurzaam geldt dat de fysieke mogelijkheden voor ontwikkeling van duurzame energieproductie in de diverse lidstaten sterk verschillen. De EU zou zich in eerste instantie moeten richten op harmonisatie van het stimuleringskader (mede om ernstige marktverstoringen te voorkomen/weg te nemen, maar wel met respect voor gedane investeringen). Daarnaast geven het Europese emissiehandelssysteem en de geopolitieke ontwikkelingen voldoende prikkels om duurzame energiebronnen te gebruiken.

7.) Geen gereguleerde prijzen

Gereguleerde energieprijzen moeten onmogelijk gemaakt worden door de Europese Commissie. Per 1 juli 2007 is er sprake van een interne markt voor elektriciteit en gas. Dit betekent dat de energiebedrijven concurreren om de gunst van de klant c.q. dat er keuzevrijheid voor de klant is. Prijsvorming moet daarom ook binnen de markt en volgens de spelregels van de markt plaatsvinden (vraag en aanbod).

8.) Investeringsklimaat voor productiecapaciteit en infrastructuur moet worden verbeterd

Lidstaten moeten een bepaald deel van hun uitgaven reserveren voor stimulering en onderzoek gebruik duurzame energie. De EU moet nationaal subsidiekader mogelijk maken waarin voor een periode van minimal 10 jaar stimulerende en ondersteunende maatregelen worden vastgelegd.

De belangrijkste factor voor investeringen is duidelijkheid over het post-Kyotobeleid van de EU. Onzekerheid hierover maakt investeerders terughoudend.

9.) Behoeftte aan een Europese toezichthouder

Ik ben in principe voorstander van een Europese toezichthouder; dit is een logisch gevolg van een interne markt. Een Europese toezichthouder moet echter geen bureaucratisch moloch zijn. De werkelijkheid is dat een echte Europese interne markt nog ver weg is; daarom wordt een tussenstap gemaakt met regionale marktforming. Eenzelfde tussenstap kan er ook gemaakt worden op het vlak van de regulators, in de vorm van een structureel samenwerkingsverband dat toeziet op alle aspecten van grensoverschrijdende handel en transmissie. De nationale regulators moeten op de meer lokale aspecten toezien.

10.) Consumentenbescherming

Voor consumenten is het van belang dat met duurzame energie geproduceerde goederen een gelijk prijspeil hebben als met gangbare energie / fossiele brandstoffen geproduceerde goederen. Daarnaast zijn garanties en zekerheid belangrijk voor de consument. In het onderwijs kan ook aandacht worden gegeven aan het grote belang van het gebruik van duurzame energie. Het gebruik van duurzame energie moet voor de consument in alle opzichten aantrekkelijk zijn. De burger moet ook beschermd worden tegen agressieve verkooppraktijken. Hoe kunnen kwetsbare mensen beschermd worden tegen afsluiting door energiebedrijven? Hier ligt de primaire verantwoordelijkheid bij de nationale overheden aangezien consumentenbescherming en reclamecodes per lidstaat anders georganiseerd zijn. In Nederland hebben de energiebedrijven vrijwillig een gedragscode opgesteld die nauw aansluit bij de bestaande wetgeving. Voor het afsluitbeleid geldt hetzelfde. De verantwoordelijkheid ligt bij de lidstaten en niet bij de EU omdat afsluitbeleid zeer nauw verbonden is met nationaal sociaal beleid.

Besluit

Belangrijke thema's voor mij blijven de regionale dimensie van het onderzoeks- en innovatiebeleid en de rol die het midden- en kleinbedrijf speelt op het gebied van de energietransitie. In het bijzonder zal ik me blijven inzetten voor de erkenning van (grensoverschrijdende) kennisregio's, die de motor vormen van de Europese economische groei voor de toekomst.

Er zijn zo veel technologische ontwikkelingen die nieuwe energiebronnen willen 'aanboren'. En Europa stimuleert dit! Een gedeelte kan worden ondersteund door Europese structuurgelden, een ander door de Europese fondsen voor R&D en innovatie. Deze kansen moeten in de komende jaren worden benut. Het Nederlands beleid moet daar goed op inspelen. De komende maanden zal de discussie over het Europese energiebeleid zich focussen op een aantal onderwerpen variërend van het voltooiën van de interne markt en relaties met Rusland. De conclusies zullen hun weerslag vinden in een groot pakket beleidsdocumenten dat de Europese Commissie op 10 januari 2007 zal presenteren :

- de strategische energie 'review',
- het voortgangsrapport voor de interne markt op het gebied van energie,
- de 'energie-sectoronderzoeken',
- de 'roadmap' voor hernieuwbare energiebronnen,
- het strategisch energie-technologieplan ('clean coal / carbon capture'),
- het voorstel voor de bescherming van 'kritische infrastructuur',
- het 'prioritair interconnectieplan',
- het 'illustratief programma voor nucleaire energie'.

De genoemde documenten zullen tijdens de Europese top van maart 2007 besproken worden. De verwachting is dat de regeringsleiders dan de Europese Commissie zullen vragen voorstellen te doen voor een mogelijk derde wetgevingspakket. Daarnaast zal op 26 september het Actieplan voor Energie efficiëntie gepresenteerd worden. Dit actieplan richt zich vooral op implementatie van bestaande wet en regelgeving en besparingsmogelijkheden in de transportsector, gebouwen en de elektronische industrie

Deelnemers bijeenkomsten Denktank Energie 2006

Art Zuid-West 3 Communicatie	Greenchoice
CDA Adviescommissie Buitenland	HeeCon Business Development
CDA Fractie Tweede Kamer	Investigo Adviesbureau
CDA Breukelen	Logistiek Centrum Kon. Luchtmacht
CDA Noord-Brabant	Nuon
De Koepel	OmslagGroep
Delta	Productschap Tuinbouw
Energie Data	Project Zonne-energie Sahara
Energie Nederland	Provincie Noord Brabant
Energy Vision	Vroemen, B, voorm. biotechnoloog van
Essent	Gist-Brocades/DSM

stavaza 1/12/06

Meer informatie

www.europarl.eu (Europees Parlement)
www.europa.eu.int (Europese instellingen)
http://www.europa.eu/pol/ener/index_nl.htm (EU-energiebeleid)
http://ec.europa.eu/energy/index_nl.html (Energiebeleid Europese Commissie)
http://ec.europa.eu/energy/green-paper-energy/index_en.htm ('Energie')
www.jrc.nl (EU-onderzoekscentrum in Petten, Nederland)
<http://cordis.europa.eu/esfri/> (de 'Road Map' voor grote Europese onderzoeksprojecten)
<http://www.epbd-ca.org/> (Europese richtlijn 'Energieprestatie in gebouwen')
<http://www.erec-renewables.org/> (Europese vereniging voor duurzame energie)
www.duurzameenergie.nl
www.minez.nl, (Nederlands Ministerie voor Economische Zaken)
www.senternovem.nl
(ondersteuning voor bedrijven door Economische Zaken voor projecten duurzame energie)
www.energyvalley.nl ('nieuwe energie voor het Noorden')
www.ecn.nl (Nederlands onderzoekscentrum voor energie)

Uitnodiging voor debat

Tweemaal per jaar komt de denktank Energie als het 'Middelburg-beraad' bij elkaar. Regelmatig organiseer ik ook bijeenkomsten zoals die in Wanroij op 29 september 2006 over biomassa en biobrandstoffen.

De amendementen die ik in juli in het Europees Parlement heb kunnen inbrengen, komen rechtstreeks voort uit ideeën van de direct betrokkenen. 'Europa Dichtbij'. Nu het jaar 2007 zich aandient als een 'hot' energie-jaar, blijf ik op deze ingeslagen weg verdergaan.

Wilt ook u meepraten? Laat dat dan weten via mijn beleidsmedewerker voor energie en innovatie, Raf Deroo (tel. 0032-2-2847434), of kijk op mijn website www.lambertvannistelrooij.eu. Wilt u actief op de hoogte blijven van mijn aanpak en eventueel op een andere wijze meedoen aan het debat? Geef dan uw naam, adres, telefoonnummer, e-mailadres en eventueel de naam van uw organisatie door aan: lambert.vannistelrooij@europarl.europa.eu

"Bij Lambert op de koffie"

Meteen aan tafel met een Europarlementariër? Dat kan: drie keer per maand kunt u op maandagmorgen "bij Lambert op de koffie" in Motel Nuland. Voor een afspraak kunt u contact opnemen met Martin Bos, medewerker Nederland : 06-52 38 57 42

Ook in Zeeland! Eén keer per maand ben ik op maandagmorgen in hotel Terminus in Goes. Informatie hierover is te verkrijgen via CDA-Zeeland: Jo-Annes de Bat, tel. 06-24 75 01 79.

Nieuwsbrief ontvangen?

Ook u kunt mijn tweemaandelijks, algemene nieuwsbrief 'Europa Dichtbij' ontvangen.
Mail naar: lnist@home.nl

Nieuwsflits !

Actuele berichten over specifieke thema's verspreid ik door middel van 'Nieuwsflitsen'. Deze worden verstuurd naar contacten in het betreffende beleidsterrein.

Personalia Lambert van Nistelrooij

Lambert van Nistelrooij is op 5 maart 1953 geboren in Nuland. Hij is getrouwd en vader van twee dochters en twee zonen. Hij studeerde cum laude af als sociaal geograaf aan de Radboud Universiteit te Nijmegen.

Na een periode voor de klas en banen bij onder meer de Provincie Gelderland en land- en tuinbouworganisatie NCB, koos hij voor een politieke carrière. Als 24-jarige begonnen in de gemeenteraad, stapte hij in 1982 over naar de Brabantse Statenfractie van het CDA. Tussen 1991 en 2003 was hij lid van het College van Gedeputeerde Staten in Noord-Brabant. In zijn taak als portefeuillehouder internationalisering heeft Lambert de provincie in Brussel en Straatsburg op de kaart gezet. Als vice-voorzitter van de Vergadering van de Regio's van Europa en de Regionale Kamer binnen de Raad van Europa (Straatsburg) heeft hij zich ontwikkeld tot een warm pleitbezorger van het Europa van de regio's en van de burgers. Ook was hij lid van de Nederlandse delegatie in het Comité van de Regio's in Brussel en penningmeester van het Huis van de Nederlandse Provincies, eveneens in Brussel.

Sinds oktober 2004 is hij voorzitter van de Vereniging van Europese Grensregio's en lid van het Advisory Panel van ERRIN, het Europees netwerk van innovatieve regio's. Hij is voorzitter van de Stichting 'Smart Homes' (Nationaal Centrum voor Domotica en Innovatie), Perspekt (landelijk keurmerk voor de zorg) en de Raad van Advies Landbouw en Zorg. Tenslotte is hij sinds 2006 lid van de raad van bestuur van de Europese Internetstichting, lid van de raad van advies van Netcarity (Netwerk voor Zorg en Veiligheid voor Ouderen in hun Thuisomgeving) en van het comité van aanbeveling van het Oost-Europa Centrum (Tilburg).

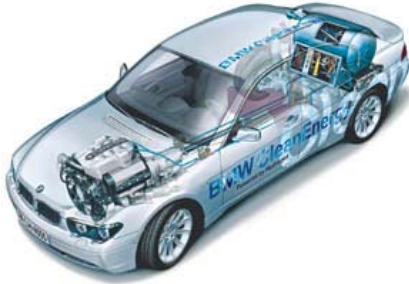
Als lid van het Europees Parlement zit Lambert van Nistelrooij in de Commissie Industrie, Onderzoek en Energie en de Commissie Regionale Ontwikkeling.

Tevens is hij vice-voorzitter van de parlementaire intergroepen over stedelijke ontwikkeling en over vergrijzing, lid van de intergroep voor de Andeslanden en van de parlementaire delegatie in de Vergadering van de EU- en Latijnsamerikaanse landen.

De reeks 'Europa Dichtbij Special' :

1. **Regionaal beleid revisited**
- mei 2004
 2. **Van Halderberge tot Deurne / Europese referendumcampagne**
- juli 2005
 3. **Een jaar in Brussel : persoverzicht**
- september 2005
 4. **Making Innovation Visible**
- december 2005
 5. **Vergrijzing, kans en uitdaging**
- december 2005
 6. **Europa Dichtbij :Handleiding EU regionaal beleid in Nederland**
- augustus 2006
 7. **Twee jaar in Brussel : persoverzicht**
- november 2006
 8. **Energie is 'Hot'**
- december 2006
-

Energiebeleid: *need for speed...*

Een voorbeeld van de 'Trias Energetica' (p.5), de BMW Hydrogen 7, zoals gepresenteerd in oktober 2006 in Brussel. Bron: BMW / www.partstrain.com/blog/2006/03